

KRÓTKIE DONIESIENIA**SHORT COMMUNICATIONS****766 Nowe stanowisko *Neuraphes talparum* LOKAY, 1920 w Polsce (Coleoptera: Staphylinidae: Scydmaeninae)**

New record of *Neuraphes talparum* LOKAY, 1920 in Poland (Coleoptera: Staphylinidae: Scydmaeninae)

KEY WORDS: Coleoptera, Staphylinidae, Scydmaeninae, *Neuraphes*, new record, SW Poland, Trzebnickie Hills.

Neuraphes talparum LOKAY, 1920 jest gatunkiem znanym ze środkowej, środkowo-zachodniej i północnej Europy (SCHÜLKE i SMETANA 2015: Staphylinidae. [W:] LÖBL i LÖBL (red.) Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 2/1. Hydrophiloidea – Staphyloidea. Revised and updated edition. Vol. 1, ss. 304-900). Chrząszcz ten jest wszędzie bardzo rzadki, co zapewne wiąże się ze specyficzną biologią. *Neuraphes talparum* jest jednym z bardzo nielicznych przedstawicieli Scydmaeninae związanych z gniazdami ssaków; w Polsce jest jedynym gatunkiem tej podrodziny kusaków znajdującym w gniazdach kreta. Z tego powodu poławiany bywa zwykle przypadkowo, w locie lub poprzez czerpakowanie roślinności, w pojedynczych okazach. Większość danych z terenu Polski pochodzi sprzed sześćdziesięciu i więcej lat.

Nowe stanowisko *N. talparum* znajduje się w krainie, z której gatunek ten jeszcze nie był podawany:

– Wzgórza Trzebnickie: XS38 Kowalska Góra ad Oborniki Śląskie, 2 V – 19 VI 2016, 1♂, oddz. 388, odłowiony w pułapkę typu IBL-2 zainstalowaną ok. 1,5 m nad ziemią w zasobnym w martwe drewno, wielogatunkowym lesie liściastym z udziałem m.in. dębu, jaworu, brzozy i leszczyny, leg. R. RUTA i K. ŻUK, coll. P. JAŁOSZYŃSKI.

W kolekcji Muzeum Przyrodniczego Uniwersytetu Wrocławskiego znajdują się okazy tego gatunku z etykietami „Sil. Umgebung Liegnitz” (tj. Śląsk, okolice Legnicy), „Breslau, POLENTZ, 12.36” (historyczna kolekcja Richarda SCHOLTZA), „Breslau, POLENTZ, XI 29” (kolekcja Wilhelma KOLBEGO) oraz czternaście okazów zaetykietowanych „Breslau, POLENTZ” z datami 10.31, 11.31, 11.33, 10.34, 12.36 i 11.38, niektóre oznaczone przez Václava MACHULKĘ (kolekcja Georga POLENTZA). Część tych danych była publikowana przez właścicieli zbiorów, dzięki czemu z Dolnego Śląska znana jest większa liczba okazów tego gatunku niż z wszystkich pozostałych krain razem wziętych. *Neuraphes talparum* znany jest również z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej i Górnego Śląska; wszystkie te dane pochodzą jednak z pierwszej połowy XX w. Współcześnie *N. talparum* został odnaleziony w Puszczy Białowieskiej (BOROWIEC i in. 1992: Wiad. Entomol., 2(3): 133-141) i Beskidzie Wschodnim (JAŁOSZYŃSKI i in 2015: Wiad. Entomol., 34(4): 20-33); są to dotychczas jedyne znane stanowiska we wschodniej

części kraju. Można przypuszczać, że *N. talparum* występuje w całej Polsce, jednak nie został jeszcze odnaleziony w większości krain.

Paweł JAŁOSZYŃSKI, Muz. Przyr. UW
Rafał RUTA, Kat. Bioróżnorod. i Taks. Ewol. UW

767 Nowe gatunki bogatkowatych Buprestidae (Coleoptera) w Puszczy Kozienickiej

New jewel beetles Buprestidae (Coleoptera) in the Kozienice Forest

KEY WORDS: Coleoptera, Buprestidae, *Agrilus cyanescens*, *Chrysobothris affinis*, new records, Kozienice Forest, Poland.

Na terenie Puszczy Kozienickiej jak dotąd odnotowano występowanie 46 gatunków bogatkowatych (GUTOWSKI i MIŁKOWSKI 2008: Parki Nar. Rez. Przyr., 27(2): 49-85). Niektóre z nich to rzadkie taksony, znane z niewielu stanowisk w kraju.

W ostatnich latach stwierdzono obecność kolejnych 2 gatunków.

Agrilus cyanescens (RATZEBURG, 1837)

– EC50 Nagórnik, 14-16 II 2016, 2 exx., Fort „Wannowskiego”, z kilkunastu żerowisk w gałęziach wiciokrzewu tatarskiego *Lonicera tatarica* (L.) zebranych 5 XII 2015, leg. et cult. M. MIŁKOWSKI.

Gatunek w Polsce znany z rozproszonych stanowisk ale spotykany niezbyt często. W ostatnim czasie był wykazany z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (PRZEWOŹNY 2007: Wiad. Entomol., 26(1): 59-60), z Babiogórskiego Parku Narodowego (ROSSA 2010: Sichrawa karpacka *Pseudogaurotina excellens* (BRANCSIK, 1874). [W:] MAKOMASKA-JUCHIEWICZ (red.): Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część I: 130-156. GIOŚ, Warszawa) oraz z Gór Świętokrzyskich (BIDAS 2015: Wiad. Entomol., 34(4): 70-71). Jako rośliny żywicielskie larw podawane były różne gatunki drzew i krzewów liściastych, m.in. wiciokrzew *Lonicera* L. (BURAKOWSKI i in. 1985: Kat. Fauny Polski, 23: 1-401).

Chrysobothris affinis (FABRICIUS, 1794)

– EC20 rez. „Ciszek”, 5 VII 2009, 1 ex., na stosie drewna grabowego, leg. M. MIŁKOWSKI;

– EB19 Antoniówka, 13 VI 2016, 1 ex., skraj powierzchni zrębowej, na słupku dębowym, leg. M. MIŁKOWSKI; 19 VI 2016, 2 exx., na stosie drewna grabowego, leg. M. MIŁKOWSKI.

Bogatek znany prawie z całej Polski, lokalnie spotykany częściej. Ostatnio wykazywany z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (PRZEWOŹNY 2007 op. cit.; MOKRZYCKI i in. 2008: Parki Nar. Rez. Przyr., 27(4): 43-56), z Bieszczadzkiego Parku Narodowego (HOLLY 2007: Roczniki Bieszczadzkie, 15: 243-251), z Podlasia (GREŃ i WĄSIŃSKI 2009: Acta Ent. Siles., 17: 79-80) oraz z Beskidu Wschodniego (SZCZEPAŃSKI i in. 2015: Acta Ent. Siles., 23: 205-209).

Chrysobothris affinis to gatunek polifagiczny rozwijający się w różnych gatunkach drzew liściastych, preferujący dęby i buki (BURAKOWSKI i in. 1985 op.cit.).

Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Uwzględniając powyższe dane z Puszczy Kozienickiej znanych jest obecnie 48 gatunków bogatkwatych.

Marek MIŁKOWSKI, Radom

768 *Anthaxia manca* (LINNAEUS, 1767) – nowy gatunek bogatka (Coleoptera, Buprestidae) dla Bieszczad

Anthaxia manca (LINNAEUS, 1767) – A new species of jewel beetle (Coleoptera, Buprestidae) for the Bieszczady Mountains

KEY WORDS: Bieszczady Mountains, first record, *Anthaxia manca*.

Gatunek znany głównie z południowej i środkowej części Europy, Afryki Północnej, Kaukazu, Azji Mniejszej, Iranu i Turkiestanu. W Polsce chrząszcz bardzo rzadko i sporadycznie spotykany, znany z nielicznych stanowisk w zachodniej części kraju (WIŚNIEWSKI i GUTOWSKI 2007: Wiad. Entomol., **26**(1): 62-63). Larwy zasiedlają przede wszystkim wiązy, rzadziej dęby, jawory, olsze, jesiony, śliwy, osiki, grochodrzewy i kruszyny (BURAKOWSKI i in. 1985: Kat. Fauny Pol., **23**(10).

Pierwsze doniesienie *A. manca* w Bieszczadach:

- Bieszczady: EV86 Mików, 17 VII 2015, 1 ex., zebrany na wałku wiązowym na składnicy drewna, 18 VII 2015, 1 ex., zebrany na wałku wiązowym na składnicy drewna, leg., det. et coll. S. STĘPIEŃ.

Sebastian STĘPIEŃ, Tomasz MOKRZYCKI, SGGW Warszawa

769 Nowe stanowisko *Laricobius erichsoni* ROSENHAUER, 1846 (Coleoptera, Derodontidae) w Polsce

New locality of *Laricobius erichsoni* ROSENHAUER, 1846 (Coleoptera, Derodontidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Derodontidae, *Laricobius erichsoni*, new record, Mazowiecka Lowland.

Rodzinę Derodontidae w faunie Polski reprezentują 2 gatunki: *Derodontus macularis* (FUSS, 1850) i *Laricobius erichsoni* ROSENHAUER, 1846. Chrząszcze te w naszym kraju są stosunkowo rzadko znajdowane.

Podczas prac terenowych realizowanych w Puszczy Kozienickiej odkryto stanowisko *Laricobius erichsoni*:

- EC20 rez. „Ponty im. T. Zielińskiego”, 11 IV – 3 V 2016, 2 exx., w pułapce ekranowej typu IBL-2 z zestawem feromonów syntetycznych, leg. M. MIŁKOWSKI.

L. erichsoni rozsiedlony jest w Europie Środkowej, a także w Skandynawii, wykazywany jest ponadto ze wschodniej części Francji oraz Belgii. W Polsce znany tylko z południowych krain (BURAKOWSKI i in. 1986: Kat. Fauny Pol., **23**: 1-243). W ostatnim czasie wykazany z Gór Świętokrzyskich (BYK 2007 (W:) BOROWSKI i MAZUR: Walo-ryzacja ekosystemów leśnych Gór Świętokrzyskich metodą zooindykacyjną. Wydawnictwo SGGW, Warszawa: 57-118; KLEJDYSZ i SKOCZYŁAS 2008: Wiad. Entomol., **27**(3): 171). Gatunek związany z drzewostanami iglastymi, głównie jodłowymi, gdzie

jego larwy atakują mszyce m.in. *Dreyfusia piceae* (RATZEBURG, 1844) żyjące na pniach i gałęziach jodeł. Był wykorzystywany w walce biologicznej z mszycami żerującymi na drzewach iglastych (BURAKOWSKI i in. 1986 op. cit.).

W rezerwacie „Ponty im. T. Zielińskiego” chroniony jest wyżynny jodłowy bór mieszany, tzw. jedlina świętokrzyska. Na terenie Puszczy Kozienickiej zaliczany jest on do postaci kresowych zbiorowiska (KUROWSKI i in. 2009: Siedliska przyrodnicze Natura 2000 w Puszczy Kozienickiej. Kozienicki Park Krajobrazowy, Pionki 2009).

Nowe stanowisko *L. erichsoni* jest najdalej na północ wysuniętą lokalizacją gatunku w kraju. Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Marek MIŁKOWSKI, Radom

770 *Nemozoma caucasicum* MÉNÉTRIÉS, 1832 (Coleoptera: Trogossitidae) w Warszawie oraz uwagi o jego biologii

Nemozoma caucasicum MÉNÉTRIÉS, 1832 (Coleoptera: Trogossitidae) in Warsaw and notes on its biology

KEY WORDS: Coleoptera, Trogossitidae, *Nemozoma caucasicum*, new record, Warsaw, Poland.

Rodzaj *Nemozoma* LATR. reprezentowany jest w Polsce przez dwa gatunki: szeroko rozpowszechniony i pospolity *Nemozoma elongatum* (LINNAEUS, 1761) oraz rzadko notowany w całym swoim zasięgu *Nemozoma caucasicum* MÉNÉTRIÉS, 1832. Dziesięć lat temu *N. caucasicum* po raz pierwszy wykazany został, jako nowy dla fauny Polski (HILSZCZAŃSKI 2006: Wiad. Entomol., 25(1): 29-32). Od tego czasu stwierdzono dwa nowe stanowiska tego gatunku: w Radomiu (Wyżyna Małopolska) i w Krakowie (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska) (MIŁKOWSKI i WOJAS 2008: Wiad. Entomol., 27(3): 172).

Poniżej podano czwarte, najbardziej na północ wysunięte stanowisko *N. caucasicum* w Polsce, położone w granicach administracyjnych Warszawy:

- EC07 Warszawa, obszar „Natura 2000” Las Natoliński (PLH140042), 24–30 V 2016, około trzydzieści osobników na powalonym jesionie wyniosłym *Fraxinus excelsior* L. świeżo opanowanym przez jesionowca czarnego *Hylesinus crenatus* (FABR.), 28 VI 2016, kilkanaście osobników po zmroku na grubym konarze tego samego jesionu, leg. J. TATUR-DYTKOWSKI.

Nowe stanowisko *N. caucasicum* znajduje się na terenie specjalnego obszaru ochrony siedlisk (SOO) „Natura 2000”, a ponadto objęte jest ochroną rezerwatową. Osobniki *N. caucasicum* poruszały się po pniu, jego roztrzaskanych fragmentach oraz grubych konarach. Obecność chrząszczy stwierdzono w miejscach, gdzie drewno pokrywała spękana warstwa grubej korowiny oraz świeże żerowiska *H. crenatus*, tworzące charakterystyczne kopczyki z drobnych trocin. W miejscach, gdzie warstwa kory była cienka i tworzyła powierzchnię prawie gładką, aktywności *N. caucasicum* nie stwierdzono. Chrząszcze żwawo przemieszczały się pomiędzy szczelinami w korwinie, zaglądając przy tym do chodników wygryzionych przez *H. crenatus*. Odnotowano też znaczną aktywność u bardzo niewielkiego osobnika (rozbieżność w rozmiarach obserwowanych chrząszczy była znacząca) *N. caucasicum*, który intensywnie wysuwał część odwłoka, by za moment z powrotem ukryć się w jeszcze płytko wydrążonym przez

kornika otworze. Czynność tę powtarzał przez tak długi czas, że wlot do drewna zaznaczono niezmywalnym markerem i sprawdzono następnego dnia. Po rozłupaniu całości korytarza natrafiono na świeże szczątki *H. crenatus*. Fakt ten potwierdza, iż osobnik *N. caucasicum* pożerał swoją ofiarę, gdy ta jeszcze żyła, zaś żerowisko *H. crenatus* stało się w rezultacie pułapką. Biorąc pod uwagę rozmiary obu chrząszczy, takie polowanie na powierzchni kory byłoby niemożliwe. Bowiem smukła budowa ciała *N. caucasicum*, przystosowana do sprawnego poruszania się w wąskich korytarzach, umożliwia skuteczne uwięzienie i skonsumowanie nawet większej od siebie, tyłem odwróconej ofiary. Według niedawno opublikowanej rewizji rodziny Trogossitidae, chrząszcze z rodzaju *Nemozoma* żyją pod korą, polując głównie na korniki (KOLIBĄC 2013: Trogossitidae: A review of the beetle family, with a catalogue and keys. ZooKeys 366: 1-194). Nieco odmienne obserwacje autora niniejszej pracy wskazują, że wszystkie osobniki *N. caucasicum* znajdowały się bezpośrednio w korze bądź na jej powierzchni. Jest to niewątpliwie związane z charakterystyczną budową żerowiska *H. crenatus*, tworzonego w grubej warstwie korowiny.

Nie ulega też wątpliwości, iż pojaw chrząszczy był skorelowany z masowym pojawem jesionowca czarnego, który nigdy wcześniej nie był notowany wspólnie z *N. caucasicum*. Oba gatunki obserwowano razem, zarówno w ciągu dnia, jak i po zapadnięciu zmroku. *N. caucasicum* widywano od godzin wczesno-porannych do północy, ze wskazaniem na największą aktywność po zapadnięciu zmroku. Opisane stanowisko najpewniej jest też miejscem rozwoju omawianego gatunku. Nie zaobserwowano osobników *in copula* w naturze, zaś odnotowano błyskawiczną kopulację, zaraz po umieszczeniu chrząszczy obu płci w pojemniku. Innym, drapieżnym gatunkiem towarzyszącym był *Thanasimus formicarius* (L.).

Okazy dowodowe znajdują się w kolekcji autora.

Jan TATUR-DYTKOWSKI, Warszawa

771 Nowe stanowiska *Sulcaxis bidentulus* (ROSENHAUER, 1847) (Coleoptera: Ciidae) w Polsce

New localities of *Sulcaxis bidentulus* (ROSENHAUER, 1847) (Coleoptera: Ciidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Ciidae, *Sulcaxis bidentulus*, fungivorous species, faunistics, Poland.

Czerwikowate (Ciidae) są niewielkimi (1-4 mm) chrząszczami o skrytym trybie życia. Zasiedlają owocniki grzybów nadrzewnych, a także przegrzybiałe drewno. Zarówno larwy, jak i postacie dorosłe są mykofagami (REIBNITZ 2004: Conservazione Habitat Invertebrati, 3: 165-169).

Do rodzaju *Sulcaxis* (DURY, 1917) należy siedem gatunków, z czego trzy obecne są w faunie Polski. *Sulcaxis bidentulus* (ROSENHAUER, 1847) jest ciekawym, rzadkim gatunkiem o niewielkim zasięgu występowania. Zasiedla południową i środkową część Europy, północną Afrykę oraz Wschodnią Syberię. W Polsce znany z nielicznych stwierdzeń, przy czym szereg z nich ma już charakter historyczny. Pozostali krajowi przedstawiciele rodzaju – *S. nitidus* (FABRICIUS, 1792) oraz *S. fronticornis* (PANZER, 1805) należą do gatunków pospolitych w całym kraju. Dane o rozmieszczeniu

przedstawicielei rodzaju *Sulcaxis* w Polsce prezentują nieliczne prace (np. KRÓLIK i in. 2005: Wiad. Entomol. 24(4): 227-233).

Gatunek *Sulcaxis bidentulus* stwierdzono po raz pierwszy na Wyżynie Lubelskiej oraz Polesiu Lubelskim.

- Wyżyna Lubelska: EB96 Majdan Borzechowski, 27 XII 2013, 68 exx., leg. G. K. WAGNER, det. R. KRÓLIK, wyhodowane z owocników *Funalia trogii*, porastających leżące konary *Quercus* sp. L., grąd.
- Wyżyna Lubelska: FB25 rez. „Las Królewski” ad Krzczonów, 24 IV 2015, ok. 20 exx., leg. et det. G. K. WAGNER, grąd, w owocnikach *Funalia trogii*, porastających gałęzie *Populus* sp.
- Polesie Lubelskie, Poleski Park Narodowy: FB59 Wiązowiec, 10 VI 2015, 20 exx., leg. et det. G. K. WAGNER, w owocniku *Funalia trogii*, rosnącym na pniu *Alnus glutinosa* GAERTN., brzezina bagienna.

Okazy *Sulcaxis bidentulus* znajdowano jedynie w hubach z gatunku *Funalia trogii* (BERK.) BOND. et SING. Pomimo występowania w pobliżu innych gatunków grzybów o podobnej strukturze owocników (*Trametes hirsuta* (WULF. ex FR.) PIL oraz *T. versicolor* (L. ex FR.) PIL, nie stwierdzono w nich obecności omawianego gatunku chrząszcza. Owocniki należące do rodzaju *Trametes* były zwykle zasiedlone przez pozostałe gatunki z rodzaju: *S. affinis* i *S. fronticornis* oraz przedstawicielei rodzaju *Cis*: *boleti*, *submicans*, *micans*.

We wszystkich zebranych owocnikach, *S. bidentulus* był obserwowany w towarzystwie *Cis comptus* GYLL. Literatura także podaje informacje o współwystępowaniu tych dwóch gatunków (KRÓLIK i in. op. cit.). Warto przy tym zaznaczyć, że *C. comptus* stwierdzano również na innych gatunkach grzybów, zatem jest to gatunek oportunistyczny pod względem bazy pokarmowej. Z kolei *S. bidentulus* wyraźnie preferuje *F. trogii* i można przypuszczać, że jest to monofag tego gatunku, gdyż zasięgi występowania grzyba i chrząszcza pokrywają się na terenie Europy, a pojedyncze stwierdzenia w innych gatunkach hub mogą mieć charakter akcydencjalny.

Grzegorz K. WAGNER, Zakł. Zool. UMCS, Lublin

772 Nowe stanowiska *Corticeus bicoloroides* (ROUBAL, 1933) (Coleoptera: Tenebrionidae) w zachodniej Polsce

New records of *Corticeus bicoloroides* (ROUBAL, 1933) (Coleoptera: Tenebrionidae) in Western Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Tenebrionidae, *Corticeus bicoloroides*, new records, W Poland.

Po raz pierwszy występowanie *Corticeus bicoloroides* (ROUBAL, 1933) w Polsce zostało stwierdzone na podstawie okazów muzealnych z pierwszej połowy XX wieku, w związku z czym włączenie go do współczesnej koleopterofauny krajowej uznawano za wątpliwe i wymagające potwierdzenia (KUBISZ 2000: Wiad. Entomol., 19(1): 9-14; IWAN i in. 2010: Fragm. Faun., 53(1): 1-95; IWAN i in. 2012: Coleoptera Poloniae: Tenebrionoidea. Warszawa, 480 ss.). Dopiero niedawno odnaleziono jego pierwsze współczesne stanowisko (KONWERSKI i in. 2015: Wiad. Entomol., 34(4): 5-19). Do tej pory w Polsce znany był z jednego stanowiska na Górnym Śląsku i jednego w Beskidzie

Wschodnim (oba mają charakter historyczny), oraz jednego współczesnego na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej.

Poniżej wykazujemy *C. bicoloroides* po raz pierwszy z Pojezierza Pomorskiego oraz potwierdzamy jego obecność na drugim współczesnym stanowisku z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

- Pojezierze Pomorskie: VU74 Oborzany ad Dębno, 14 V 2014, 1 ex., pod odstającą korą śródpolnej, starej i wypróchniałej *Salix*, leg. T. RUTKOWSKI.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: VT83 Jezioro Dolne vic., 24 VI 2011, 1 ex., NATURA 2000, PLH080052 Jezioro Brodzkie, pod odstającą korą starego spróchniałego *Quercus robur*, leg. Sz. KONWERSKI.

Corticeus bicoloroides w „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” zaliczony został do kategorii DD – o statusie słabo rozpoznanym (PAWŁOWSKI i in. 2002 [W:] GŁOWAŃSKI (red): Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce. ss. 88-110). Należy jednak podkreślić, że stanowiska na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej zlokalizowane są w obszarach o znacznych walorach przyrodniczych – w przypadku Rogalińskiej Doliny Warty związane jest to z ograniczeniem dostępu dla ludności ze względu na strefę ochronną ujęcia wody (KONWERSKI i in. 2015: op. cit.), natomiast podawane przez nas znajduje się w obrębie obszaru NATURA 2000. Także stanowisko na Pojezierzu Pomorskim położone jest w otoczeniu cennych przyrodniczo terenów chronionych, tj. obszarów NATURA 2000: Ostoja Witnicko-Dębnińska, Dolina Dolnej Odry, Ostoja Cedyńska, Gogolice-Kosa oraz rez. „Cisy Boleszkowickie” i Cedyńskiego Parku Krajobrazowego. *Corticeus bicoloroides* zakwalifikowany został jako relikwyt lasów pierwotnych Europy Środkowej w kategorii gatunków o wysokich wymaganiach dotyczących jakości i ilości martwego drewna (ECKELT i in. 2017: Jour. Insect Conserv.). Można zatem przypuszczać, że mała liczba stanowisk tego gatunku w Polsce także wynika ze stosunkowo dużych wymagań dotyczących stanu środowiska, a w takim wypadku bardziej odpowiadającą kategorią zagrożenia na krajowej czerwonej liście jest EN (silnie zagrożony) lub nawet CR (krytycznie zagrożony).

Okazy dowodowe przechowywane są w Zbiorach Przyrodniczych Wydziału Biologii UAM.

Szymon KONWERSKI, Tomasz RUTKOWSKI, Zbiory Przyr. Wydz. Biol., UAM Poznań
Stanisław ROSADZIŃSKI, Zakł. Ekol. Rośl. i Ochr. Środ., UAM Poznań

773 Nowe gatunki kózkowatych Cerambycidae (Coleoptera) w Puszczy Kozienickiej

New longhorn beetles Cerambycidae (Coleoptera) in the Kozienice Forest

KEY WORDS: Coleoptera, Cerambycidae, new records, Kozienicka Forest.

Na terenie Puszczy Kozienickiej stwierdzono dotychczas występowanie 107 gatunków chrząszczy z rodziny kózkowatych (MILKOWSKI 2004: Kulon, 9(1): 81-116; MILKOWSKI i in. 2008: Wiad. Entomol., 27(1): 17-22; GUTOWSKI i in. 2010: Pol. Pismo Entomol., 79: 271-282). Wiele z nich to gatunki rzadkie w Polsce, znane z niewielu stanowisk. Od 2008 roku stwierdzono występowanie kolejnych 4 gatunków.

Stenocorus meridianus (LINNAEUS, 1758)

- EC32 Wilczkowice Górne, 6 VI 2015, 1 ex., w runie łągu topolowo-wierzbowego *Populetum albae* nad Wisłą, leg. S. CHMIELEWSKI.

Gatunek znany z całego kraju, ale spotykany stosunkowo rzadko. Larwy rozwijają się w grubym drewnie różnych gatunków drzew liściastych; opanowują jego podziemną strefę (BURAKOWSKI i in. 1990: Kat. Fauny Polski, **15**: 1-313). Dolina Wisły stanowi prawdopodobnie ważną ostoję dla tego gatunku. Wskazują na to ostatnie dane dotyczące występowania gatunku w dolinie tej rzeki (Warszawa-Tarchomin, Warszawa-Las Bielański) (GÓRSKI i TATUR-DYTKOWSKI 2015: Baltic J. Coleopterol., **15**(2): 107-127).

Glaphyra marmottani (BRISOUT, 1863)

- EC30 Żytkowice, 12 IV 2014 zebrano do hodowli cienką gałązkę sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris* L. o średnicy 9 mm, z której otrzymano 1 ex. imago, leg. et cult. M. MIŁKOWSKI.

Do niedawna gatunek ten należał do najrzadziej w Polsce obserwowanych przedstawicieli kózkowatych. W ostatnich latach w kraju odkryto jednak kilka nowych stanowisk tego chrząszcza (WELNICKI 2004: Wiad. Entomol., **23**(2): 113; PLEWA i in. 2011: Nature Journal, **44**: 120-131; HOFMAŃSKI 2013: Wiad. Entomol., **32**(2): 152). *Glaphyra marmottani* rozwija się w gałęziach drzew iglastych na nasłonecznionych stanowiskach. Nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

Pronocera angusta (Kriechbaumer, 1844)

- EC30 rez. „Brzeźniczka”, 25 III 2017, zebrano do hodowli gałąź ze złomu świerkowego *Picea abies* (L.) H. KARST, o średnicy 33 mm, z której 12 IV 2017 wyhodowano 1 ♀ (ab. *obscuricollis* HEYR.); 29-30 IV 2017 z powyżej wymienionego materiału wycięto do hodowli kolejne fragmenty gałęzi, z których 13 V 2017 wyhodowano 1 ♂, leg. et cult. M. MIŁKOWSKI.

Gatunek znany w Polsce z niewielkiej liczby stanowisk zlokalizowanych w południowej części kraju. Związany jest z lasami z dominującym świerkiem w którego gałęziach rozwijają się larwy (DOMINIK i STARZYK 1989: Ochrona drewna. Owady niszczące drewno, PWRiL, Warszawa, 524 ss.). Niedawno wykazany przez BIDASA z leśnictwa Cisów w Górach Świętokrzyskich (2015: Wiad. Entomol., **34**(4): 73-74).

Phytoecia icterica (SCHALLER, 1783)

- EB19 Groszowice-Choiny, 20 V 2009, 1 ex., na ugorze przy linii kolejowej Radom-Dęblin (w pobliżu przystanku PKP Antoniówka), leg. M. MIŁKOWSKI.

Gatunek stosunkowo rzadko spotykany w Polsce, rozsielony w południowej części kraju. W ostatnich latach wykazany przez BIDASA (2005: Wiad. Entomol., **24**(1): 53-54), HOFMAŃSKIEGO i KARGA (2011: Biul. Park. Krajobraz. Wielkopolski, **17**(19): 20-26) oraz przez OLBRYCHTA (2014: Rocz. Bieszczadzkie, **22**: 321-327).

Larwy rozwijają się w kilku gatunkach roślin zielnych z rodziny baldaszkowatych (Apiaceae), m.in. w pasternaku zwyczajnym *Pastinaca sativa* L.

Po uwzględnieniu powyższych danych, z terenu Puszczy Koziennickiej znanych jest 111 gatunków kózkowatych. Ze względu na stosunkowo bogatą różnorodność siedlisk tego obszaru istnieje duże prawdopodobieństwo odkrycia w przyszłości kolejnych gatunków.

Marek MIŁKOWSKI, Radom
Sławomir CHMIELEWSKI, Mogielnica

774 Nowe stanowisko *Jordanita globulariae* (HÜBNER, 1793) (Lepidoptera: Zygaenidae) w Polsce

A new locality of *Jordanita globulariae* (HÜBNER, 1793) (Lepidoptera: Zygaenidae) in Poland

KEY WORDS: Lepidoptera, Zygaenidae, *Jordanita globulariae*, new locality, Sycze, E Poland.

Gatunek rozpowszechniony w Europie Zachodniej i Środkowej oraz w południowo-zachodniej części Rosji i Ukrainy, a także w Armenii (DĄBROWSKI 1998: Klucze oznacz. owad. Polski, XXVII, 14-15: 1-46). *Jordanita globulariae* należy do najrzadziej spotykanych i najsłabiej poznanych przedstawicieli kraśnikowatych. Z kraju wykazywany był dotychczas z kilku rozproszonych województw, z wyjątkiem północnej części kraju (BUSZKO i NOWACKI 2000: Pol. Entomol. Monogr., 1: 1-176).

– Podlasie: FD31 Sycze (Nurzec-Stacja): 52°25'44.1"N / 22°59'52.7"E, 156 m n.p.m., 27 VI 2004 (1♂); 52°25'59.8"N / 23°00'30.3"E, 151 m n.p.m., 18 VI 2016 (1♂), leg. W. SEKULA.

Osobniki gatunku obserwowane były dwukrotnie na stanowisku o łącznej powierzchni około 600 m², położonym wzdłuż nasypu kolejowego. Stanowi je murawa psammofilna otoczona od południa sadami i widnymi zaroślami, w których składzie dominują sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* (L.) oraz brzoza brodawkowata *Betula pendula* (L.), natomiast od północy – borem świeżym. Okolice nasypu kolejowego są siedliskiem występowania wielu gatunków roślin zielnych, wśród których licznie stwierdzano: chabra bławatka *Centaurea cyanus* (L.), chabra driakiewnika *C. scabiosa* (L.), ostrożeńca polnego *Cirsium arvense* (L.) i babkę lancetowatą *Plantago lanceolata* (L.) stanowiące bazę pokarmową dla larw omawianego gatunku. Populacja motyla na wymienionym stanowisku jest trudna do oszacowania, gdyż obserwacje nie były tam prowadzone regularnie, aczkolwiek utrzymuje się ona tu stale od co najmniej kilkunastu lat.

Okazy dowodowe znajdują się w kolekcji pierwszego autora.

Wojciech SEKULA, Radosław ŚCIBIOR, UP Lublin

775 Ponowne stwierdzenie *Lithophane semibrunnea* (HAWORTH, 1809) (Lepidoptera: Noctuidae) w Polsce

Re-finding of *Lithophane semibrunnea* (HAWORTH, 1809) (Lepidoptera: Noctuidae) in Poland

KEY WORDS: Lepidoptera: Noctuidae, *Lithophane semibrunnea*, new data, Poland.

Lithophane semibrunnea (HAWORTH, 1809) to gatunek spotykany od północnej Afryki poprzez południową i środkową Europę do zachodniej Azji. Wykazywany sporadycznie ze wszystkich środkowoeuropejskich krajów. W Polsce jest to motyl bardzo rzadko obserwowany, ostatnie stwierdzenia dotyczą pierwszej połowy XX wieku. Wtedy został wykazany, jako „rzadki” z Poznania (ROMANISZYN i SCHILLE 1929: Prace Monogr. Kom. Fizjogr., 1: 1-552). Wiele stanowisk z północno-zachodniej części Polski podają autorzy niemieccy, kilka lokalizacji dotyczy terenu obecnego Szczecina i Puszczy Bukowej. Wykazują go także z: Świnoujścia, Wisiełki, Stargardu i Kołobrzegu

(URBAHN i URBAHN 1939: Stett. Ent. Ztg., **100**: 185-826). Omawiany gatunek został mylnie wykazany z Tatr (BATKOWSKI i IN. 1972: Pol. Pismo Entomol., **42**(3): 637-688), lecz po rewizji skreślony ze spisu motyli Tatr Polskich (NOWACKI 1991: Wiad. Entomol., **10**: 157-161). Gatunek został także umieszczony w spisie motyli Karkonoskiego Parku Narodowego (CHRZANOWSKI i DEMSKI 2000: Opera Corcontica, **37**: 217-220), lecz po kilku latach informacja ta została sprostowana przez pierwszego autora (CHRZANOWSKI 2004: Opera Corcontica, **41**: 281-286).

Podczas badań terenowych prowadzonych nad motylami w północno-zachodniej Polsce, po blisko 90 letniej przerwie ponownie potwierdzono występowanie *L. semibrunnea* (HAW.) na obszarze Polski:

– WA71 Łazy, 14 IX 2014, 1♂, nadmorska wydma szara, leg. Ł. MATUSZEWSKI, det. R. WAŚALA.

Ponieważ gatunek może być mylony z *Lithophane socia* (HUFNAGEL, 1766) oznaczenie do gatunku zostało potwierdzone analizą budowy aparatu kopolacyjnego.

Zaprezentowane stanowisko na obszarze Pomorza jest obecnie jedynym znanym miejscem występowania *L. semibrunnea* w Polsce. Gatunek preferuje ciepłe lasy łęgowe, otwarte wilgotne tereny, szczególnie tereny położone w sąsiedztwie rzek i zbiorników wodnych.

Roman WAŚALA, KEOŚ UP w Poznaniu
Łukasz MATUSZEWSKI, Poznań

776 Pierwsze stwierdzenie kosmopolitycznego gatunku mrówki *Hypoponera ergatandria* (FOREL, 1893) (Hymenoptera: Formicidae) na Roztoczu

First record of tramp ant species *Hypoponera ergatandria* (FOREL, 1893) (Hymenoptera: Formicidae) in the Roztocze Upland

KEY WORDS: Hymenoptera, Formicidae, *Hypoponera ergatandria*, faunistics, tramp species, Roztocze Upland, Poland.

Hypoponera ergatandria (FOREL, 1893) to kosmopolityczny gatunek podany w monografii mrówek (CZECHOWSKI i in. 2012: Fauna Poloniae **4**: 1-496) jako *Hypoponera schauinslandi* (EMERY, 1899), która jest obecnie synonimem *H. ergatandria* (FOREL) (SEIFERT 2013: Soil Organisms, **85**(3): 189-201). Na północ od równoleżnika 48°N gatunek ten występuje wyłącznie w pomieszczeniach, w których przez cały rok utrzymywana jest wysoka temperatura oraz wilgotność (CZECHOWSKI i in. ibid.).

W Polsce gatunek ten został dotychczas wykazany w Hali Wolnych Lotów Warszawskiego Ogrodu Zoologicznego (BABIK 2010: Pol. Journ. Entomol., **79**: 469-474), szklarni Ogrodu Botanicznego we Wrocławiu (SEIFERT 2003: Abh. Berich. Naturkundemus. Görlitz, **74**(1): 61-81.), która została jednak rozebrana w 2013 roku, Ogrodzie Zoologicznym we Wrocławiu (pawilon „Madagaskar”, ptaszarnia oraz pawilon z naczelnymi), Ogrodzie Zoologicznym w Opolu (pawilon z naczelnymi) oraz Palmiarni Poznańskiej (SALATA i in. 2015: Wiad. Entomol., **34**(4): 57-66).

Publikowana lokalizacja jest pierwszym stwierdzeniem tego gatunku na terenie Roztocza.

Robotnica tego gatunku została odnaleziona w ściółce motylarni Ogrodu Zoologicznego w Zamościu, gdzie całorocznie utrzymywana jest wysoka temperatura oraz wilgotność.

Poniżej podano nowe stanowisko *Hypoponera ergatandria*:

- Roztocze: FB52 Zamość, 1 VIII 2016, 1 robotnica, leg. K. PLESKOT, det. M. MICHLEWICZ, motylarnia Ogrodu Zoologicznego w Zamościu.

Materiał dowodowy znajduje się w kolekcji pierwszego autora.

Michał MICHLEWICZ, Inst. Zool. UP w Poznaniu
Katarzyna Aleksandra PLESKOT, Krasnystaw